

20 POLITIKOS REKOMENDACIJŲ

**DĖL NEFORMALIOJO MOKYMOSI, TVARUMO,
ĮTRAUKTIES, DALYVAVIMO IR PSICHIKOS SVEIKATOS
ATEITIES**

PARENGTA MOKYMOSI MIESTŲ KARTU SU JAUNIMU

KAIP KŪRĖME REKOMENDACIJAS?

Per pastaruosius dvejus metus jaunimas, vietos sprendimų priėmėjai ir mokymosi miestų partneriai daugiau nei 600 jaunuolių įtraukė į konsultacijas apie mokymąsi, pilietiškumą ir karjeros kelius. Vėliau, 2022 m. balandžio mėn., 40 jaunuolių pakvietė dalyvauti Lorkoje (Ispanija) vykusiame Jaunimo seminare, kuriame buvo aptarti šių konsultacijų rezultatai.

Galiausiai 2022 m. liepos mėn. daugiau nei 100 jaunuolių, jaunimo darbuotojų, ugdytojų, politikos formuotojų ir sprendimų priėmėjų susirinko Magdeburge (Vokietija) vykusiame besimokančiųjų miestų Jaunimo forume, kuriame kartu parengė ir patvirtino šias rekomendacijas.

Dalyvių tikslas buvo reaguoti į konkrečius iššūkius pasirinktose penkiose prioritetinėse srityse:

- A. Neformalusis mokymasis:** vis daugiau jaunuolių pasitraukia iš tradicinės švietimo sistemos, ir daugelis renkasi neformalųjį mokymąsi, kuriam trūksta pripažinimo;
- B. Tvarumas:** klimato kaitos keliama iššūkiu Europoje ir visame pasaulyje bei jaunimo raginimai imtis veiksmų ir atsakomybės;
- C. Įtrauktis:** kai kurie jaunuoliai turi mažiau galimybių mokytis, siekti karjeros ir dalyvauti visuomenės gyvenime dėl tokių problemų kaip skurdas, prasti švietimo standartai ir kt.;
- D. Dalyvavimas:** mažėjantis pasitikėjimas demokratinėmis institucijomis ir procesais, naujų dalyvavimo formų poreikis
- E. Psichikos sveikata:** technologijų pažanga ir pasaulinė pandemija turėjo įtakos žmonių psichikos sveikatai.

Jauni ir vyresni dalyviai kartu parengė 20 rekomendacijų, kurios, mūsų nuomone, yra gyvybiškai svarbios ir turi būti įgyvendintos per ateinantį dešimtmetį.

Dabar mokymosi miestų partneriai imasi lyderystės ir siekia sukurti geresnę ateitį visiems. Tačiau negalime to padaryti vieni. Mums reikia politikos formuotojų ir sprendimų priėmėjų visoje Europoje ir už jos ribų paramos, kad šios rekomendacijos taptų realybe.

Kviečiame suinteresuotąsias šalis iš visų švietimo lygių, įmones, NVO ir vyriausybes kuo greičiau įgyvendinti šias rekomendacijas vietos, regioniniu, nacionaliniu ir Europos lygmenimis.

Susisieki su mumis, jei norite palaikyti ir įgyvendinti šias rekomendacijas kartu: info@nectarus.lt, VŠĮ "Nectarus"

REKOMENDACIJOS

Šios rekomendacijos sunumeruotos patogumui, o ne dėl to, kad kuri nors viena būtų svarbesnė už kitą. Manome, kad visos mūsų rekomendacijos yra vienodai svarbios, o kai kurios netgi turėtų būti vertinamos bendrai.

A. Neformalusis mokymasis

J šias rekomendacijas reikėtų žiūrėti visapusiškai.

A.1 Mokyklose kas mėnesį turėtų būti bent viena neformaliajam mokymuisi skirta diena, kurią vestų specialistai, jaunuoliai ar kiti asmenys, turintys patirties šioje srityje.

A.2 Formaliojo švietimo įstaigose suinteresuotosios šalys (įskaitant vyresnius vadovus, mokytojus, dėstytojus, tėvus, savanorius ir kitus) turėtų būti geriau informuotos apie neformaliojo mokymosi naudą bei turėtų palaikyti ryšį su sektiniais pavyzdžiais ir šios srities profesionalais.

A.3 Būtina remti tyrimus apie neformaliojo mokymosi poveikį, naudą ir tikslą bei užtikrinti, kad jų būtų atliekama daugiau. Tokie tyrimai padeda paaiškinti neformaliojo mokymosi poveikį, naudą ir tikslą suinteresuotosioms šalims (įskaitant darbdavius, tėvus, mokytojus, savanorius, dėstytojus ir kitus) ir taip prisideda prie jo skatinimo.

A.4 Vietos valdžia turėtų sudaryti sąlygas ir skirti išteklių NVO, mokyklų ir kitų partnerių bendradarbiavimui, sukurdama stipresnį ir visapusiškesnį tinklą, kuriame šalys galėtų dirbti pagal tokią pačią sistemą.

B. Tvarumas

Reikalavimai¹, ne rekomendacijos

B.1 Užtikrinti, kad žmonės būtų geriau informuoti apie tvaraus gyvenimo būdo naudą, suteikiant jiems galimybę būti planetos gynėjais, saugotojais ir kovotojais už ją.

B.2 Turi būti reikalaujama, kad įmonės prieinamu formatu skelbtų tikslus, standartizuotus duomenis apie savo keliamą taršą. Šis procesas turi būti reguliuojamas nepriklausomai. Žmonėms turėtų būti sudaryta galimybė remiantis tokiais duomenimis daryti įmonėms spaudimą.

B.3 Užtikrinti, kad jaunuoliai būtų geriau informuoti apie problemas, kad jie galėtų aktyviai dalyvauti priimant sprendimus klausimais, turinčiais įtakos jų ateičiai. Tai turėtų apimti tokias temas kaip žiedinė ekonomika, visuomenės informuotumas, išteklių gavyba, vartotojų praktika ir transportas.

B.4 Vyriausybės turėtų nedelsdamos imtis veiksmų dėl praktinių ir išsprendžiamų dalykų, įskaitant politikos ir praktikos įgyvendinimą, tokiose srityse kaip:

- hidroponinis žemės ūkis;
- tausioji žvejyba;
- pakartotinio naudojimo ir atstatymo metodai;

¹ Forumo dalyviai tvirtai pasisakė, kad tvarumas nėra pasirinkimas, o į(si)pareigojimas.

- transporto lėšų skyrimas tik švariam viešajam transportui;
- lėšų nukreipimas iš stambiojo verslo mažesniems vietos ir tvariems projektams bei įmonėms.

C. Įtrauktis

C.1 Atskirtį patiriantiems jaunuoliams sudaryti konkretesnes galimybes dalyvauti (įskaitant renginius, įvairių veiklą, kalbų mokymąsi įtraukčiai, didesnį judumą siekiant įgyti esminės gyvenimo patirties).

C.2 Vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų suteikti išteklių, kad būtų sudarytos sąlygos saugioms erdvėms, projektams ir bendruomenės sanglaudos bei kultūrinių mainų veikloms, kurios būtų prieinamos, svarbios ir patrauklios jų bendruomenėms.

C.3 Formaliojo švietimo įstaigos turėtų aktyviai sudaryti sąlygas saugiai diskutuoti LGBTQIA+ temomis, įskaitant atitinkamą darbuotojų mokymą, kad jaunuoliai galėtų išreikšti save.

C.4 Kurti prieinamas ir įtraukias erdves bei renginius, kuriuose galėtų dalyvauti visi negalią turintys jaunuoliai, užtikrinant tam reikalingą paramą, pavyzdžiui, asmeninius asistentus, tinkamą fizinę infrastruktūrą, gestų kalbos vertėjus ir Brailio raštą.

C.5 Vyriausybės turėtų nedelsdamos suteikti išteklių, kad sudarytų konkrečias galimybes integruoti jaunus pabėgėlius ir imigrantus, taip padėdamos jiems jaustis bendruomenės dalimi.

D. Dalyvavimas

Į šias rekomendacijas reikėtų žiūrėti visapusiškai.

D.1 Vietos, regionų, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis vyriausybės turėtų būti įstatymais įpareigos atsivėlgti į jaunimo nuomonę ir atitinkamai imtis veiksmų. Taip pat turi būti sprendimų ginčijimo mechanizmas su aiškiais terminais ir procesais.

D.2 Kampanijos ir dalyvavimo galimybės turėtų būti kuriamos taip, kad įtrauktų jaunimą, patrauktų jo dėmesį ir pasiektų jį jo naudojamais kanalais ir jo lankomose vietose. Jos taip pat turėtų skatinti politinį įsitraukimą.

D.3 Vyriausybės turėtų užtikrinti, kad patariamąsios jaunimo tarybos ir parlamentai būtų įsteigti vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis, suteikdami prasmingą, veiksmingą, kūrybišką ir amžių atitinkančią demokratinę galimybę.

D.4 Vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis vyriausybės turėtų užtikrinti tvarų finansavimą, kad jaunimas turėtų galimybę dalyvauti projektuose ir jaunimo tarybos ar parlamento veikloje.

F. Psichikos sveikata

F.1 Vyriausybės turėtų skirti lėšų mokykloms, kad jos į formalųjį švietimą integruotų psichikos sveikatos ir sveikos gyvensenos temas. Tuo tikslu reikia:

- sveikatos ugdymo dalyko, kuris apimtų psichikos sveikatą, nekonkurencinę fizinę veiklą ir sveiką gyvenseną bei mitybą, taip pat specialaus mokytojų apmokymo, kad jie galėtų tokį dalyką dėstyti;
- standartizuotos psichikos sveikatos sistemos, kurią institucijos galėtų naudoti kurdamos naują arba peržiūredamos esamą politiką ir procedūras;
- šviesti šiomis temomis psichikos sveikatos mentorius (bendraamžiai-bendraamžiams) ir mokyklos darbuotojus.

F.2 Vyriausybės turėtų sukurti tinkamus nemokamų psichikos sveikatos paslaugų gavimo mechanizmus, įskaitant:

- psichikos sveikatos mentorių ugdymą ir rengimą bendruomenėse (greta psichologų ir medicinos specialistų);
- lengvą prieigą prie psichikos sveikatos pagalbos linijų, specialistų ir paslaugų;
- reguliarius sveikatos patikrinimus mokyklose, kuriuos atlieka psichologai, bei galimybę mokiniams dalyvauti mokymuose ir tapti sveikatos mentoriais;
- esamų leidinių (animacinių filmų, knygų) šiomis temomis teikimą vaikams ir suaugusiesiems.

F.3 Vyriausybės turėtų pripažinti psichikos sveikatos svarbą ir matomumą. Jos turėtų:

- rengti nacionalines kampanijas, skirtas didinti visuomenės informuotumą apie psichikos sveikatą, įskaitant spaudos ir žiniasklaidos veiklą, specialius renginius (pavyzdžiui, Pasaulinę psichikos sveikatos dieną) ir kitus komunikacijos būdus;
- didinti darbuotojų skaičių ir pajėgumus užtikrinant studijų ir darbo psichikos sveikatos srityje prieinamumą ir patrauklumą;
- užtikrinti su psichikos sveikata susijusių kvalifikacijų pripažinimą ir sudaryti galimybes jų siekti.

Apie mokymosi miestų platformą ir tinklą

Mokymosi miestų tinklas vienija nevyriausybinės, viešosiojo sektoriaus ir privačias organizacijas daugiau nei [40 miestų, regionų ir salų](#) Europoje, Afrikoje ir Karibuose. Vadovaudamiesi [vertybėmis](#), mes kuriame atviras, prieinamas ir įtraukiančias mokymosi ekosistemas. Sužinokite, kaip galite [prisijungti](#).

Apie VŠĮ "Nectarus"

Mūsų [organizacija](#) vykdomė neformaliųjų ugdymą ir pripažinimą, darbo su jaunimu ir jaunimo dalyvavimo plėtojimą, ypatingai skaitmeninių sprendimų ir inovacijų kūrimą, tarptautinių jaunimo veiklų ir mokymų organizavimą. Palaikome [besimokančio Vilniaus](#) platformos kūrimą ir naudojimą.

Apie rekomendacijų kūrimo projektą

Šios rekomendacijos buvo kuriamos "Cities of Learning: youth co-design learning, civic and career pathways" [projekte](#), kuris įtraukė 8 Europos šalių jaunimą ir partnerius bei vyko 2020-2022 metais.

Projektą iš dalies finansavo ES programa "Erasmus+". Šios rekomendacijos atspindi tik autorių nuomonę, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakingą už jame pateiktą informaciją.